

Видавець Захаренко О.В., 2008. 200 с.

4. Медіація як кримінально-процесуальна категорія та її застосування в кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх. *Зовнішня торгівля, фінанси та право*. 2015. № 4. С. 130-139.

5. Місце медіації у кримінальному провадженні та критерії її застосування в контексті нового КПК України. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України 2013*. Вип. 32. С. 254-261.

6. Про організацію діяльності органів прокуратури щодо захисту прав і свобод дітей: Наказ Генерального прокурора України від 6 грудня 2014 року.

7. Про концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні: Указ Президента України від 11.08.2011 № 811/2008.

Ірина ГРИЦАЙ

професор кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Денис ВЕСНІН

здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

Діяльність медіаторів у прокуратурі є ефективним та дієвим рішенням більшості судових справ і, безумовно, це впливає на покращення роботи прокурора. Відтак, медіація – це різновид альтернативного вирішення спорів із залученням посередника, який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес спілкування та проаналізувати конфліктну ситуацію таким чином, щоб вони самі могли обрати рішення, що б задовольняло інтереси та потреби сторін конфлікту.

Оскільки прокурор (з латин.) – «підкувальник», отже прокурор в такому випадку може виступати медіатором. Тобто перехід від звичного нам усім “прокурор – державний обвинувач” до прокурор посередник між державою та громадянином. Під час процесу медіатор повинен бути нейтральним в даному конфлікті, не займати позицію однієї з сторін, не оцінювати їх, а в рівній мірі допомагати обом сторонам.

Використання медіації та інших альтернативних процедур в рамках кримінального провадження є світовою тенденцією, про що свідчить низка міжнародно-правових та європейських актів обов’язкового та рекомендаційного характеру, серед яких: Рекомендація Ради Європи № R (99) 19 від 15 вересня 1999 р. «Про медіацію у кримінальних справах» та Керівні принципи № 13 для кращого виконання наявної Рекомендації щодо медіації в кримінальних справах від 7 грудня 2007 р.

Зокрема, указані Керівні принципи наголошують, що «судді, прокурори та інші органи кримінального правосуддя відіграють важливу роль у розвитку медіації. Вони мають бути у змозі надавати інформацію, проводити спеціальні інформаційні заходи з питань медіації та, коли це є можливим, пропонувати потерпілим і/або правопорушникам скористатися медіацією і/або передавати справи на медіацію. Державам-членам рекомендується започаткувати і/або посилювати співпрацю між органами кримінальної юстиції та службами медіації задля ефективнішого охоплення потерпілих та правопорушників медіаційними послугами» (п. 11 (ч. 1.2.).

Новітня Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи «Про відновне правосуддя в кримінальних справах» CM/Rec (2018) 8 від 3 жовтня 2018 р. передає прокуратуру до органів кримінальної юстиції, які покликані запровадити відновлювальну юстицію. Це положення розглядається як один із загальних принципів організації відновного правосуддя «Про відновне правосуддя в кримінальних справах» CM/Rec (2018) 8 від 3

жовтня 2018 р. [1].

Консультативна рада Європейських прокурорів (далі – КРЕП) щодо альтернативних заходів кримінального переслідування вказує, що посередництво та примирення у кримінальних справах можуть бути успішно реалізовані, де це доречно, разом із альтернативними заходами кримінального переслідування (пункт 35) [2].

Особлива увага приділяється посередництву КРЕП та іншим альтернативним заходам у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх. Наприклад, у висновку № 5 «Прокуратура та ювенальна юстиція» (Єреванська декларація) вказується, що «у питаннях ювенального правосуддя прокурори повинні у межах своєї компетенції намагатися передбачити виховні та соціальні заходи, такі як: компенсація, освіта, нагляд за лікуванням соціальних служб, влаштування в установи для неповнолітніх, посередництво, а також судовий нагляд, випробування та умовне звільнення використовуються в максимально широкій мірі з урахуванням інтересів потерпілого, держави, неповнолітнього, а також мету кримінального правосуддя» (п. 31) [3].

Отже, врешті-решт, функції прокуратури з посередництва у сфері кримінального правосуддя зводяться відповідно до вищезазначених актів до наступного: 1) інформування громадян про медіацію та правову роботу з медіації; 2) пропозиція, якщо це можливо, потерпілим та/або правопорушникам скористатися посередництвом; 3) передача кримінальних справ до посередництва; 4) забезпечення посередництва як виховного та соціального заходу для неповнолітніх, які вчинили кримінальні правопорушення.

Сьогодні посередництво у діяльності прокурора може виражатися лише в аспекті інформування потерпілого, підозрюваного чи обвинуваченого про можливість укладення угоди про примирення, пояснення механізму його укладення, правових наслідків та його реалізації. Підкреслимо, що запровадження медіації до сфери кримінального правосуддя має одночасно враховувати мету відновного правосуддя та мету кримінального правосуддя.

1. Recommendation CM/Rec(2018)8 of the Committee of Ministers to member States concerning restorative justice in criminal matters. Adopted by the Committee of Ministers on 3 October 2018 at the 1326th meeting of the Ministers' Deputies. URL: <https://vmsz.nl/wp-content/uploads/2018/10/Aanbeveling-Europa-3-oktober-2018-restorativejustice-in-criminal-matters.pdf>

2. Висновок № 2 (2008) Консультативної Ради Європейських прокурорів щодо «Альтернативних кримінальному переслідуванню заходів»: Прийнятий Консультативною Радою на її 3-й Пленарній зустрічі (Страсбург, 15–17 жовтня 2008 року).

3. Висновок № 5 «Прокуратура та ювенальна юстиція» (Єреванська декларація). З урахуванням офіційних змін. Ця декларація була прийнята під час 5-ї пленарної зустрічі КРЕП, що відбулася в Єревані 19–21 жовтня 2010 року.

Василь ІЛЬКОВ

професор кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

Дар'я ПІСКУН

здобувачка вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ СУДДІ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Із прийняттям судової реформи у професійному середовищі все активніше обговорюється питання щодо запровадження нового процесуального інституту захисту прав, а саме медіації як альтернативної форми вирішення спорів за участю судді. У правовому житті нашого суспільства є традиційні методи розв'язання конфліктів та